

บทที่ 4

บทวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์และแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์ ถูกนำมาใช้เพื่อทำให้เข้าใจกระบวนการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขัง ซึ่งจากการศึกษาสามารถแบ่งช่วงของการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขัง ได้ออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้.-

- 1 ช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำ
- 2 ช่วงการเรียนรู้และปรับตัว เข้าสู่โลกของการเป็นผู้ต้องขัง
- 3 ช่วงหลังการพ้นโทษ

1 ช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำ

ช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำ เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเข้าสู่การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขังต่อโลกแห่ง เบื้องหลังกำแพง เป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่นำผู้ต้องขังไปสู่ขั้นตอนต่อไป เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ต้องขังที่เคยอยู่ในสังคมปกติภายนอก ก้าวเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ของโลกของผู้ต้องขัง โดยการศึกษาถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังก่อนที่จะก้าวเข้าสู่เรือนจำว่าผู้ต้องขังแต่ละคนมีภูมิหลังเป็นอย่างไร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังทั้งที่อยู่เรือนจำและที่พ้นโทษออกมาแล้วก่อนที่จะก้าวเข้าสู่เรือนจำล้วนแต่มีภูมิหลังที่มีปัญหาทางการเงินชีวิตในสังคมภายนอก ความผิดพลาด ความบีบคั้นในชีวิตที่ทำให้พวกเขาต้องมากระทำความผิด ไม่มีใครที่มีเจตนาหรือปรารถนาที่จะเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมที่ต้องใช้ค่านาหน้าว่า "นช." หรือนักโทษชาย แห่งนี้

สมพงษ์ : เขาต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำเนื่องจากเมาสุราจนก่อเหตุชิงทรัพย์โดยไม่ตั้งใจ และด้วยความโลกบวกับโอกาสที่เอื้ออำนวยทำให้เขาลักเอาทรัพย์สินของนายจ้างก่อนที่จะถูกจับกุมดำเนินคดี

บัญชา : ปัญหากระทำความผิดเนื่องจากความยากจน ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพภาระหนี้สินที่มีอยู่บับังคับ จนทำให้เขาต้องร่วมกับเพื่อนที่มีความบีบคั้นลักษณะเดียวกันปล้นทรัพย์ร้านค้าทองและถูกจับกุมในวินเดียวกัน

เอกยุทธ : การที่เอกขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ทำให้เอกหันไปคบหาและเลื่อมใสในตัวคนผิดจนเข้าไปร่วมก่ออาชญากรรม และต้องเข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้

หิระยุท : เขาต้องใช้ชีวิตอยู่แยกต่างหากจากครอบครัวตั้งแต่เด็ก อยู่กับพรรคพวก เพื่อนฝูงในวัยเดียวกัน ความคิดคะนองต่าง ๆ ชาดคนควบคุมดูแลและเมื่อโอกาสเปิดให้หิระยุทหา เขาจึงกระทัด

सार : แม้सारจะใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายในสังคมชนบท แต่อารมณ์ชั่ววูบโดยมิได้มีเจตนา ทำให้สารปลั่งมือฆ่าคนตายลงไป

แดง : ยาเสพติดทำให้ชีวิตของแดงต้องพบกับทางตัน เพื่อต้องการเสพยาเสพติดจึงกระทัด ก่อนที่เขาจะออกมาและกลับตัวมาใช้ชีวิตอย่างปกติได้

สมชาย : ฐานะของสมชายค่อนข้างยากจน และครั้งหนึ่งเคยต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ เนื่องจากดื่มสุราและมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับกลุ่มวัยรุ่น จนมีผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส

ชาอุทัย : เขาเป็นอีกคนหนึ่งที่ยาเสพติดเป็นสาเหตุให้เขาครั้งหนึ่งต้องเข้าไปใช้ชีวิตในเรือนจำเป็นเวลาหลายปี

เล็ก : เล็กเป็นคนที่ฐานะค่อนข้างดีคนหนึ่ง แต่การพนันและการคบเพื่อนฝูงผิดทำให้เขาต้องหลงทางไปใช้ชีวิตในโลกหลังกำแพง

ประสาร : เขาต้องถูกจับกุมเพราะถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อนให้ทำการลักทรัพย์ แม้ครั้งแรกเขาจะได้รับการปล่อยตัวออกมาแล้ว เขาก็ยังกลับไปกระทัดซ้ำอีก

จะเห็นได้ว่า ลักษณะภูมิหลังของผู้ต้องขังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามมีคนอีกจำนวนมากที่มีลักษณะภูมิหลังคล้ายคลึงกับผู้ต้องขังดังกล่าว แต่พวกเขาไม่ต้องมาใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้ ดังนั้นการที่คนจะกระทัดยังต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่นประกอบด้วย

เมื่อผู้ที่ได้กระทัดถูกจับกุมและถูกควบคุมตัวอยู่ในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจ ไม่ว่าจะเป็นการถูกจับกุมครั้งแรกหรือถูกจับกุมมาแล้วหลายครั้งก็ตาม พวกเขาก็ได้เริ่มเรียนรู้ชีวิตภายในเรือนจำเบื้องต้นจากการปฏิสังสรรค์กับผู้ที่มิประสบการณ์ที่เคยผ่านการใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้มาก่อนและมาถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจเช่นกัน

ตัวอย่างการปฏิสังสรรค์ (การรับรู้) ขณะอยู่ภายในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจ

"ของ(ยาเสพติด)ไม่ต้องไปกลัวว่าจะไม่มีที่รอก อยู่ข้างในหาง่ายกว่าอยู่ข้างนอกอีก แต่มันแพงกว่าเท่าไหนเอง ถ้ามีเงินซะอย่างอยู่ข้างในเอ็งอยากได้อะไรก็ทำได้"

"ก่อนเข้าไปคุกใหญ่ ก็บอกญาติก่อนละกันว่าให้ไปเยี่ยมบ่อย ๆ เอาเงินเอาของไปฝากด้วย จะได้ใช้ด้วยกันในบ้านได้ อยู่ข้างในเขาห้ามมีห้ามาใช้เงินสด"

"ถ้าทำผิดกฎเขา ผู้คุมเขาตีไม่ยั้งนะ บางคนโดนตีตายเลยก็มี"

"นักโทษแต่ละคนเขี้ยวกันทั้งนั้น บางคนอยู่ตั้งหลายสิบปี เข้าไปถึงต้องหาบ้านอยู่ หนึ่งปี
เวลาได้อะไรมาโดนปล้นหมด ไม่ให้มันเดี๋ยวก็โดนมันรุมเอา แล้วไม่มีใครเขาช่วยเราหรอก"

"มันก็บอกให้ผมไม่ต้องคิดมาก อยู่ไปเรื่อย ๆ มีเงินก็อยู่ได้อย่างสบาย"

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นการปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้ต้องขังในเรือนจำก่อนที่จะเข้าสู่
เรือนจำกับผู้ต้องหาที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตในเรือนจำแห่งนี้มาก่อน จะเห็นได้ว่าการ
ปฏิสังสรรค์กับผู้ที่มีประสบการณ์ในเรือนจำมาก่อน นอกจากจะช่วยให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้ถึงการ
มองตนเองเบื้องต้นแล้ว ยังช่วยให้เกิดโลกทัศน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นโลกทัศน์ต่อเจ้า
พนักงาน หรือต่อผู้ต้องขังด้วยกันเองอีกด้วย

โลกทัศน์ของผู้ต้องขัง เป็นภาพที่พวกเขาและความสัมพันธ์ของพวกเขา กับสภาพรอบตัว
พวกเขา มองสังคมและโลกรอบตัวเขาอย่างไร

โลกทัศน์ต่อเจ้าพนักงานและต่อผู้ต้องขังด้วยกันเอง

การที่ผู้ต้องขังจะมีความรู้สึก หรือทัศนคติต่าง ๆ ต่อสิ่งใด จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์
ที่ผู้ต้องขังมีต่อสิ่งของ บุคคลหรือ สถานการณ์ การได้ยินได้ฟัง ได้เห็นภาพ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มิ
มีความรู้สึกต่อเจ้าพนักงานในแง่ลบมาตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เรือนจำ โดยผ่านการปฏิสังสรรค์ไม่ว่าจะ
เป็นภาพลักษณ์จากบุคคลภายนอกที่มองความเป็นไปภายในเรือนจำ ว่าเป็นดินแดนที่ลึกลับ มีแต่
ความน่ากลัว เจ้าพนักงานจะต้องเป็นผู้ที่ดูและแข็งแกร่ง เหมาะแก่การควบคุมบุคคลที่กระทำผิดแล้ว
นำมาขังไว้รวมกัน ไม่มีโอกาสได้เห็นหรือรับรู้เรื่องราวสังคมภายนอกอีกต่อไป หรือการได้ยิน
ได้ฟังมาจากเพื่อนผู้ต้องหาในห้องควบคุมของสถานีตำรวจผู้ที่มีประสบการณ์ในเรือนจำมาก่อน ถึง
ความโหดร้ายของเจ้าพนักงาน การทุบตีผู้ต้องขัง ความมีอำนาจ แม้ว่าจะยังไม่ได้พบเห็นหรือไม่
ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเองก็ถือว่าเป็นประสบการณ์โดยอ้อม

ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อผู้ต้องขังภายในเรือนจำด้วยกันนั้น แม้พวกเขาจะยังไม่ได้เข้าไปใช้ชีวิต
ชีวิตในเรือนจำก็ตามที่แต่จากการปฏิสังสรรค์กับผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนทำให้พวกเขาทราบว่าผู้ต้อง
ขังแต่ละคนล้วนแต่กระทำผิดมาและถูกนำมาขังจํา พวกเขาจึงมีความรู้สึกกลัวในการต้องเข้าไป
ใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขัง หากพวกเขาไม่สามารถเข้ากับสมาชิกในสังคมใหม่ของพวกเขาได้ เขา
จะต้องใช้ชีวิตอย่างลำบาก อาจจะต้องถูกรังแก ถูกกลั่นแกล้งจากผู้ที่อยู่ก่อน

การที่ผู้ต้องขังมีปฏิสังสรรค์กับผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนทำให้ผู้ต้องขังสามารถมองภาพ

เรือนจำและมีโลกทัศน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง การปฏิสังขรณ์ระหว่างผู้ต้องขังกับผู้มีประสบการณ์จึงมีความสำคัญในฐานะที่ทำให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้เรื่องราวภายในเรือนจำ และการปฏิบัติตัวเบื้องต้น

เจ้าพนักงานซึ่งเปรียบเสมือน "ครู" ที่คอยสั่งสอน "นักเรียน" ให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าพนักงานท่านหนึ่ง ซึ่งใช้ชีวิตการเป็นเจ้าพนักงานมากกว่า 10 ปี ให้แสดงความคิดเห็นถึงผู้ต้องขังว่า ผู้ต้องขังมีอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายความคิด บางคนทรมานเนื่องจากความประมาท บางคนทรมานเนื่องจากอารมณ์โกรธ บางคนทรมานจนเป็นนิสัยแก้ไขไม่ได้หรือแก้ไขได้ยาก การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากนี้จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด ผู้ต้องขังใหม่ที่เข้ามามักจะถูกชักจูงไปทางไม่ดีโดยผู้ต้องขังที่อยู่ก่อน ต้องคอยควบคุมให้ดี

ด้วยเหตุที่เจ้าพนักงานมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ทำให้บรรดาผู้ต้องขังมีโอกาสที่จะถ่ายทอดนิสัยอันชั่วร้าย และมีความคิดที่จะก่อความวุ่นวายได้ตลอดเวลา คนที่ถูกนำมาพักขังนาน ๆ ย่อมเกิดความกดดันเป็นธรรมดา ดังนั้นจึงไม่สามารถไว้วางใจผู้ต้องขังได้

เจ้าพนักงานที่เจ้าพนักงานจะต้องแสดงบทบาทการเป็น "นาย" เพื่อให้ผู้ต้องขังให้ความเคารพยำเกรงสามารถปกครองกันได้ ให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกกลัว ส่วนในเรื่องของการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจนั้นทางเรือนจำได้พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูแก้ไขอยู่แล้ว ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้ต้องขังเองด้วยว่าจะมีความสำนึกเพียงใด อย่างไรก็ตามทางเจ้าพนักงานได้ยอมรับว่าทัศนคติที่เจ้าพนักงานมีต่อผู้ต้องขังนั้นและที่ผู้ต้องขังมีต่อเจ้าพนักงาน เป็นปัญหาสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจของพวกเขา ผู้ต้องขังมักจะมองเห็นเจ้าพนักงานเป็นศัตรู เชื้อห่างตามคำสั่งเพราะความกลัวถูกลงโทษ ส่วนเจ้าพนักงานก็มองว่าผู้ต้องขังเป็นคนร้ายที่ไม่อาจจะปล่อยหรือไว้วางใจได้ เพียงพวกเขาปฏิบัติหน้าที่ให้มีผู้ต้องขังคนใดหลบหนีออกจากเรือนจำได้ ก็ถือว่าเขาทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แล้ว ส่วนที่ผู้ต้องขังคนใดจะกลับออกไปเป็นพลเมืองดีหรือไม่นั้น เจ้าพนักงานส่วนใหญ่มักจะไม่สนใจ

2 ช่วงที่ 2 เป็นช่วงการเรียนรู้และปรับตัวเข้าสู่โลกของการเป็นผู้ต้องขัง

ในช่วงที่ 2 นี้ เป็นช่วงของการเข้ามาสู่การเป็นผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ซึ่งในช่วงนี้การปฏิสังขรณ์กายาได้บริบทของวัฒนธรรมย่อย ทำให้ผู้ต้องขังรับรู้เกี่ยวกับตัวตนและโลกทัศน์เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตใหม่ หลังจากก้าวเข้าสู่โลกหลังกำแพงแล้ว

ในขั้นตอนนี้ผู้ต้องขังจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวในโลกของการเป็นผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละคนจะมีเงื่อนไขในการเรียนรู้และปรับตัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเรียนรู้หรือ

การปรับตัวเข้าหรือเร็วจึงขึ้นอยู่กับผู้ต้องขังแต่ละคนด้วยเช่นกัน แบบแผนที่สำคัญที่พบก็คือ "ความขัดแย้งในบทบาท(Self conflict)" ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างภาระที่เขาเป็นคนปกติในสังคมภายนอกกับบทบาทของเขาในฐานะของ "ผู้ต้องขัง" หรือ "บุคคลที่สังคมไม่ต้องการ" แต่การที่พวกเขาต้องเข้ามาใช้ชีวิตภายในสังคมในสถานภาพที่ได้ชื่อว่าเป็นที่ต้องการของสังคมแล้ว พวกเขาจึงต้องเรียนรู้ถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ธรรมเนียมปฏิบัติ ในสถานภาพที่เขาเป็นอยู่จริง

การเรียนรู้และการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานภาพที่ตัวเองเป็นอยู่ โดยเป็นการเรียนรู้จากแบบแผนทางวัฒนธรรมที่พวกเขาสังกัดอยู่ เพื่อเรียนรู้ถึงบทบาทในสังคมของพวกเขาก็สามารถเรียนรู้และปรับตัวผ่านกระบวนการปฏิสังสรรค์ได้จาก

1. การสังเกต
2. การบอกเล่า
3. ประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น
1. การเรียนรู้และการปรับตัวจากการสังเกต

บางครั้งสิ่งที่ผู้ต้องขังต้องการรู้ก็ไม่สามารถที่จะสอบถามได้ หรือสามารถรับรู้ได้จากการสังเกตโดยไม่ทันได้สอบถาม ผู้ต้องขังใหม่จึงต้องมีการสังเกตและจดจำทั้งในเรื่องระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเองหรือระหว่างพวกเขา กับเจ้าพนักงาน

เมื่อเข้าสู่เรือนจำสิ่งที่ผู้ต้องขังใหม่จะขาดเสียไม่ได้คือการมีบ้าน หรือการเข้ากลุ่ม ผู้ต้องขังจะสังเกตว่าพฤติกรรมแบบไหนที่ผู้ต้องขังด้วยกันไม่ชอบ และผู้ต้องขังจะมีปฏิกริยาอย่างไร เช่น เมื่อผู้ต้องขังภายในกลุ่มได้สิ่งของมาจากญาติที่นำมาฝากให้ จะนำมาแบ่งปันกันกินแบ่งกันใช้ภายในกลุ่มของตนเอง ผู้ต้องขังทุกคนภายในกลุ่มจะมีความรู้สึกพอใจ เป็นความรู้สึกอบอุ่น สามีคดี ผู้ต้องขังใหม่ก็จะรับทราบว่าเป็นพฤติกรรมที่พวกเขาควรที่จะต้องปฏิบัติ เมื่อผู้ต้องขังใหม่ได้สิ่งของมาบ้างก็จะนำมาแบ่งปันกันใช้ภายในกลุ่ม ในทางกลับกันพวกเขาก็จะเรียนรู้ได้จากการสังเกต กรณีที่มีผู้ต้องขังภายในกลุ่มเมื่อได้สิ่งของมาแล้วนำไปใช้ส่วนตัวเพียงคนเดียว ผู้ต้องขังอื่นจะแสดงความไม่พอใจ ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่ได้แสดงออกมาเป็นคำพูดก็ได้ หรือกรณีเมื่อเอ่ยถึงเจ้าพนักงาน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะมีความรู้สึกต่อเจ้าพนักงานแบบแง่ลบ ความไม่พอใจหากผู้ต้องขังคนใดทำตัวสนิทสนมกับเจ้าพนักงาน เขาจะสังเกตจากท่าทางที่ผู้ต้องขังแสดงออกต่อผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน(พชล.) การไม่ยอมคบหาด้วย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้และการปรับตัว โดยการขัดเกลาทางสังคมผ่านการปฏิสังสรรค์

โดยการสังเกตนั้น สามารถที่จะช่วยผู้ต้องขังเหล่านี้ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำได้อย่างปลอดภัย และสะดวกสบาย ถ้าผู้ต้องขังนั้นสามารถที่จะใช้การสังเกตและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องประสบกับเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาในการใช้ชีวิตในเรือนจำ เป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะต้องจดจำและนำมาปรับปรุงแก้ไข การเรียนรู้โดยการขัดเกลาทางสังคมอย่างใหม่เป็นทางการด้วยประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตัวตนเองนี้ เป็นบทเรียนที่มีค่ามากที่สุดสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละคนจะจับประเด็นปัญหาและนำมาแก้ไข หรือสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีกได้

ตัวอย่างการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังทุกคนก่อนก้าวเข้าสู่เรือนจำจะต้องผ่านขั้นตอนการตรวจค้นอย่างละเอียดจากเจ้าหน้าที่งานเพื่อมีให้นำสิ่งของต้องห้ามต่าง ๆ เข้ามาภายในเรือนจำเด็ดขาด ซึ่งในส่วนนี้ถือเป็นประสบการณ์โดยตรงที่ผู้ต้องขังได้เรียนรู้ตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่เรือนจำ เป็นการเรียนรู้ถึงแบบแผนที่เป็นทางการของเรือนจำที่นำให้ผู้ต้องขังนำสิ่งของผิดระเบียบเข้ามา หากถูกตรวจพบจะต้องถูกลงโทษ ในการดำเนินชีวิตประจำวันภายในเรือนจำพวกเขาจึงต้องระมัดระวังตัวอยู่เสมอมิให้ถูกตรวจพบ นอกจากนี้ผู้ต้องขังแต่ละคนยังได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอีกด้วยว่าการใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำให้สะดวกสบายจะต้องใช้เงินสด เช่น เมื่อกระทำผิดแล้วถูกตรวจพบ หากต้องการหาเงินไม่ถูกลงโทษก็ต้องใช้เงิน หรือการใช้จ่ายเพื่อซื้อสิ่งของต่าง ๆ

ชาญชัย, บัญชาและผู้ต้องขังอีกหลายคน: ถูกตัดสินของผู้ต้องขังและถูกตีด้วย "ไอ้ก้องค์" เนื่องจากถูกตรวจพบว่าพกเงินสด ดังนั้นทำให้พวกเขาได้เรียนรู้การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับกระทำผิดและถูกลงโทษจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตัวเขา รวมไปถึงเกิดทัศนคติและความรู้สึกต่อเจ้าพนักงานในลักษณะที่เป็นไปนเชิงลบ

เอกยุทธ : เขาไม่สามารถอยู่ในกลุ่มได้เนื่องจาก มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่ม ซึ่งเข้าใจว่าเอกเขาเป็นหนานายที่ทาให้ผู้ต้องขังอื่นได้รับความเดือดร้อน ผู้วิจัยเองไม่ทราบว่าเอกจะเป็น "หนานาย" จริงหรือไม่ แต่ก็ทำให้เอกได้เรียนรู้ว่าการกระทำตัวเป็น "หนานาย" จะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ต้องขังอื่น

จะเห็นได้ว่าประสบการณ์ของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้นสามารถที่จะนำมาแก้ไขหรือรับเข้าให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี และนี่ก็คือการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตอย่างใหม่

เป็นทางการด้วยประสบการณ์ตรง

3. การเรียนรู้จากการบอกเล่าแบบปากต่อปาก

เป็นการเรียนรู้ของผู้ต้องขังโดยการถ่ายทอดจากคำบอกเล่าของผู้ต้องขังเดิมไปสู่ผู้ต้องขังใหม่ เป็นการพูดคุยกันลักษณะนี้ เป็นทางการของผู้ต้องขังด้วยกันเอง เพื่อบอกให้ผู้ต้องขังใหม่ทราบถึงการปฏิบัติตัวเบื้องต้นในการใช้ชีวิตภายในเรือนจำร่วมกับพวกเขา ส่วนใหญ่การเรียนรู้จากการบอกเล่านี้จะเกิดขึ้นภายใน "บ้าน" หรือในกลุ่มของผู้ต้องขังซึ่งสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ก่อนนั้นก็จะต้องบอกถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันให้กับผู้ต้องขังใหม่ทราบ

ตัวอย่างการเรียนรู้ของผู้ต้องขังจากการบอกเล่า

การไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการกระทำผิดของผู้ต้องขัง มักจะมีการพูดคุยกันอยู่เสมอ นำให้ผู้ต้องขังใหม่ทำตัวเป็นหมานายเอาเรื่องทำผิดของผู้ต้องขังอื่นไปพูด การเรียนรู้ในบางเรื่องอาจจะไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว เช่น การช่วยเหลือกันของผู้ต้องขังภายในกลุ่มก็มักจะมีการพูดคุยแนะนำให้ผู้ต้องขังใหม่ทราบในการปฏิบัติตัวในเรื่องนี้ด้วย หรือการแนะนำให้ผู้ต้องขังใหม่รู้จักการใช้เงิน การแนะนำให้ญาติของผู้ต้องขังมาเยี่ยม ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการเรียนรู้จากการบอกเล่ามักจะเกิดขึ้นภายในกลุ่มของผู้ต้องขังเป็นส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้และการปรับตัวโดยการบอกเล่าแบบปากต่อปากนี้ทำให้ผู้ต้องขังใหม่สามารถเรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตัวภายในเรือนจำเบื้องต้นได้

การที่ผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำ เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการดำเนินชีวิตทางสังคมของพวกเขอย่างสิ้นเชิง หลังจากที่เคยใช้ชีวิตในสังคมภายนอก ต้องมาถูกจำกัดภายในสถานที่อันจำกัด ถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก ต้องปฏิบัติตัวภายใต้กฎเกณฑ์ระเบียบที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ อีกทั้งยังต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นที่มีสถานภาพและบทบาทเหมือนกัน

จากการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังใหม่มีวิถีในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของพวกเขาดังด้วยการปฏิบัติตัวภายใต้กรอบวัฒนธรรมย่อยของพวกเข

วัฒนธรรมย่อย : บริบทของสังคมภายในเรือนจำ

ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนแรกว่าวัฒนธรรมย่อยเป็นสิ่งที่เกิดจากการปรับตัวของผู้ต้องขังเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมใหม่ เพื่อสมาชิกใหม่ของพวกเข ผู้ต้องขังเมื่อถูกส่งเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำ จะทำให้ชีวิตของพวกเขเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ความเป็นอยู่ อาหารการกิน การแต่งกาย สังคมเพื่อน ถูกจำกัดอิสระไม่สามารถไป

ทบทวนมาได้ หรือแม้แต่เวลาอันเป็นส่วนตัวของพวกเขา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิตของพวกเขา มีความแตกต่างจากชีวิตในสังคมภายนอกอย่างสิ้นเชิง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมดังกล่าว และสิ่งที่ผู้ต้องขังได้เรียนรู้จากสังคมใหม่ มีผลกระทบต่อผู้ต้องขังทำให้พวกเขาต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติไปสู่แนวทางใหม่ของสังคม เรือนจำ การปรับตัวและเปลี่ยนแปลงแบบแผนพฤติกรรมของผู้ต้องขังนี้ ทำให้พวกเขาสร้างกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เกิดทัศนคติค่านิยม บางประการ เป็นวัฒนธรรมร่วมกันของสังคม

วัฒนธรรมร่วมจะประกอบไปด้วยความคิดหรือความหมายต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันยึดถือ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อทฤษฎีการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ เมื่อได้ตีความสถานการณ์แล้วเข้าสู่ การกระทำร่วมกันกับผู้อื่นตามความหมายที่ได้เข้าได้กับสถานการณ์นั้นๆ เรามีแนวโน้มที่จะสื่อความคิดนั้น ๆ กับผู้อื่น เมื่อเวลาล่วงไปอีกสักระยะวัฒนธรรมร่วมก็จะบังเกิดขึ้น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สมาชิกของสังคมนั้นร่วมยึดถือเป็นแนวชีวิตของสังคม เมื่อวัฒนธรรมหนึ่งได้ฝังอยู่ได้สำนึกของสมาชิกในสังคมแล้ว มันจะมีอิทธิพลและแนะแนวปฏิบัติให้กับบุคคลเหล่านั้นในเรื่องการกระทำร่วม ในรูปของการตีความชีวิตสังคม บทบาทที่คาดหวังของสถานการณ์สังคมและบรรทัดฐาน ยิ่งกว่านั้น บรรทัดฐานที่ดีและแนวความคิดทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ก็ดี จะถูกนำมาเข้าไปในจิตสำนึกของสมาชิกโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (สิญญา สันญาวิวัฒน์, ม.ป.ป. : 14)

ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่จะเรียนรู้และปรับตัวผ่านกระบวนการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ กับบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานหรือผู้ต้องขังด้วยกันเอง ภายใต้อบรมวัฒนธรรมย่อยที่ล้อมรอบตัวเขาอยู่ ซึ่งจะนิยบทบาทอย่างมากในการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขัง เป็นการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อการใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำได้อย่างปลอดภัยและสะดวกสบาย

การที่ผู้ต้องขังได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมย่อยของพวกเขาว่าเป็นอย่างไร ที่สำคัญคือ การที่พวกเขาได้เข้าไปอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือ "บ้าน" กลุ่มของพวกเขาถือว่ามีความสำคัญมากต่อการหล่อหลอม เสริมสร้างบุคลิกภาพพวกเขาให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ กลุ่มจะช่วยอบรมและปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของสังคมเพื่อให้พวกเขาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ในสายตาของพวกเขา) (ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้งและคณะ, 2538: 80) โดยภายในกลุ่มจะมีกฎเกณฑ์ธรรมเนียมปฏิบัติ ค่านิยม และทัศนคติต่าง ๆ อันเป็นของพวกเขา ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังใหม่เกิดการเรียนรู้การปฏิบัติตัวในฐานะของ "ผู้ต้องขัง" และรับรู้โลกทัศน์ของผู้ต้องขังชัดเจนมากขึ้น การเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ต้องขังเพื่อเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ (ย่อย)

ในฐานะของผู้มาใหม่จึงมีความสำคัญมาก

จากกรณีศึกษาจะพบว่าผู้ต้องขังแต่ละคนเมื่อเข้าสู่เรือนจำจะพยายามแสวงหากลุ่ม ซึ่งถือเป็นการนำเอาประสบการณ์จากการดำเนินชีวิตในเกาะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มในสังคมภายนอกมาใช้ เพื่อพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มของพวกเขาจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แบบปฏิบัติทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปจากแบบแผนหลักที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ นับว่าจะเป็นเรื่องการไม่ยุ่งเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่นเมื่อผู้ต้องขังอื่นกระทำผิด การแบ่งปันช่วยเหลือกันภายในกลุ่มในเรื่องอาหารการกิน และเรื่องความปลอดภัยของสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการมีภาษาหรือศัพท์เฉพาะที่ใช้สำหรับเข้าใจกันในกลุ่มของพวกเขาเอง เป็นต้น ทำให้ชีวิตของเขานับว่ามีความหมายมากขึ้น เป็นการก่อรูปของกลุ่มปฐมภูมิ

การเรียนรู้และการปรับตัวโดยผ่านการปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบวัฒนธรรมย่อยนี้เอง ได้ถ่ายทอดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ให้แก่ผู้ต้องขังในการปฏิบัติตัวต่อผู้เกี่ยวข้อง นับว่าจะเป็นการถ่ายทอดจากการสังเกตด้วยตนเอง การถ่ายทอดจากการบอกเล่าแบบปากต่อปาก หรือเกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตนเอง เหล่านี้ทำให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การอยู่ภายในเรือนจำได้อย่างปลอดภัยและมีความสะดวกสบาย

การเรียนรู้และการปรับตัวในช่วงของการเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำของผู้ต้องขังนี้จึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากผู้ต้องขังที่อยู่ก่อนหรือสมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้ที่ให้ค่านิยมความเชื่อ หลักปฏิบัติ ค่านิยมต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ ซึ่งมีส่วนทำให้ผู้ต้องขังเกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ การควบคุมทางสังคม (Social Control) อย่างเป็นทางการที่ทางเรือนจำกำหนดจะมีทั้งการลงโทษและการให้รางวัล แต่ก็ไม่มีอิทธิพลพอที่จะทำให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หลักที่ทางเรือนจำกำหนดไว้ เนื่องจากการปฏิบัติตามวัฒนธรรมย่อยที่ได้รับจากการปฏิสังสรรค์ ทำให้พวกเขา รู้สึกว่าตนเองอยู่ภายในเรือนจำได้อย่างปลอดภัยและมีความสะดวกสบายมากกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หลักที่ทางเรือนจำกำหนดเอาไว้ ชีวิตของเขาถือการอยู่ร่วมกับคนในกลุ่มหรือ "บ้าน" ที่จำลองมาจากชีวิตสังคมภายนอก

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ต้องขังในช่วงของการเข้ามาเป็นผู้ต้องขังภายในเรือนจำโดยผ่านการปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทของวัฒนธรรมย่อยนี้ นอกจากจะทำให้พวกเขาได้เรียนรู้การปฏิบัติตัวในสังคมใหม่ การรับรู้และการมองตนเองในสถานการณ์และบทบาทของผู้ต้องขังแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของพวกเขาต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้.-

เจ้าพนักงาน เดิมผู้ต้องขังจะมีทัศนคติและความรู้สึกต่อเจ้าพนักงานในแง่ลบมาตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เรือนจำ โดยผ่านประสบการณ์โดยอ้อม เมื่อพวกเขาเข้ามาเป็นสมาชิกในสังกัดเรือนจำ พวกเขาได้รับรู้เกี่ยวกับเจ้าพนักงานได้จากประสบการณ์โดยอ้อมและโดยตรง ไม่ว่าจะเป็น การได้ยินได้ฟัง การสังเกต การพบเห็นหรือประสบกับเหตุการณ์ที่เกิดโดยตรงกับตนเอง เกี่ยวกับ การลงโทษที่รุนแรงต่อผู้ต้องขัง การเอาใจเอาเปรียบของเจ้าพนักงาน การแสวงหาผลประโยชน์ โดยมีชอบ รวมถึงการปฏิสังสรรค์กันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องภายใต้วัฒนธรรมย่อยที่พวกเขาสังกัดอยู่ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่พวกเขากำหนดขึ้นเองซึ่งล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของพวกเขาที่มีต่อเจ้าพนักงาน เราอาจจะเข้าใจได้ว่าภาวะดังกล่าวเป็นลักษณะอีกโลกหนึ่งคือการควบคุม ชูเชิญ คุกคามจากผู้เป็น "นาย" เป็นโลกที่เป็นทางการที่เขาต้องเรียนรู้และปรับรับให้ได้ เช่นกันต้องเรียนรู้และปรับรับให้ได้เช่นกัน

ผู้ต้องขังด้วยกันเอง การที่ผู้กระทำความผิดจากที่ต่าง ๆ มาอยู่ร่วมกันในเรือนจำ ภายใต้กฎเกณฑ์อันเดียวกัน อยู่ในสถานภาพอันเดียวกัน ผู้ต้องขังทุกคนล้วนต้องการความอบอุ่นและความปลอดภัยจึงได้พยายามรวมกลุ่มกันเพื่อให้รู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการนำเอาประสบการณ์การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมาจากสังคมภายนอก การอยู่ร่วมกันของผู้ต้องขังนี้เอง ทำให้พวกเขาเกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์หรือแนวทางการอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการช่วยเหลือกันหรือการแบ่งปันสิ่งของ เครื่องใช้กันภายในกลุ่ม การไม่ยุ่งเกี่ยวหรือนำเรื่องการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่นไปฟ้องต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นวัฒนธรรมย่อยที่เกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์กันพวกเขาบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงโลกทัศน์ของผู้ต้องขังที่มีต่อผู้ต้องขังด้วยกันว่าควรจะเป็นฝ่ายเดียวกันกับผู้ต้องขัง ควรจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหา แม้ในความรู้สึกของผู้ต้องขังบางคนอาจจะไม่มีความจริงใจให้กันอย่างแท้จริงก็ตาม แต่การแสดงออกของพวกเขาที่ควรจะต้องเป็นไปตามที่กฎเกณฑ์ที่พวกเขาได้วางเอาไว้ ทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อผู้ต้องขังจากเดิมในช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำที่มีความกลัว กลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้ง กลัวว่าจะถูกทาร้าย เกรงว่าจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ (เรือนจำ) ได้ แต่เมื่อพวกเขาผ่านขั้นตอนของการเรียนรู้และการปรับตัว เมื่อเข้าสู่เรือนจำแล้ว ทัศนคติและความรู้สึกของพวกเขาจะเปลี่ยนไปจากความกลัวต่างต่างนานาที่เคยมี กลับเป็นความรู้สึกที่ต้องอาศัยพึ่งพากันและกัน ช่วยเหลือกันและกันเมื่อเกิดปัญหา ภาวะเช่นนี้เป็นภาวะที่ช่วยลดความรู้สึกที่หวาดกลัว เป็นปฏิบัตินี้ เป็นการเข้าสู่โลกของความเป็นปูดุสน ความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน พวกเขาสื่อสาร

กันโดยระบบสัญลักษณ์ที่รับรู้ร่วมกัน รวมทั้งการเข้าร่วมงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นเหมือนที่ศึกษาที่สร้างให้เกิดความรู้สึกร่วมรับรู้ถึงความหมายของชีวิตร่วมกัน

ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งาน(ผชล.) แม้ ผชล.จะเป็นผู้ต้องขังด้วยกันก็ตาม แต่โลกทัศน์ของผู้ต้องขังด้วยกันกับผู้ต้องขังที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งานจะแตกต่างไปจากผู้ต้องขังทั่วไป ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำผู้ต้องขังแทบจะไม่มีทัศนคติหรือความรู้สึกต่อผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งานเลย การปฏิสังสรรค์ของผู้ต้องขังกับผู้มีประสบการณ์มาก่อนภายในห้องควบคุมของสถานีตำรวจ พวกเขาแทบจะไม่มีโอกาสได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของผู้ต้องขังที่ทำหน้าที่นี้เลย แต่เมื่อพวกเขาเข้ามาสู่การเรียนรู้และการปรับตัวในช่วงของการเข้าสู่เรือนจำ การบอกเล่าของเพื่อนผู้ต้องขังภายในกลุ่ม การได้เห็นและสิ่งที่ประสบโดยตรงกับตนเองเกี่ยวกับผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกายที่แตกต่างไปจากเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน ความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากผู้ต้องขังทั่วไป การทำงานที่ค่อนข้างสบาย มีความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่งานมากกว่าผู้ต้องขังทั่วไปซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์ข้อห้ามที่พวกเขาได้กำหนดขึ้น การวางท่าทางราวกับไม่ใช่บุคคลที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับพวกเขา นำเรื่องราวการกระทำผิดของผู้ต้องขังไปฟ้องให้กับเจ้าหน้าที่งานทราบ เพื่อได้หน้าได้ตาหรือได้รับความไว้วางใจมากขึ้น เหล่านี้ทำให้ทัศนคติและความรู้สึกของผู้ต้องขังต่อผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งานแตกต่างไปจากผู้ต้องขังทั่วไป พวกเขาจะมีความรู้สึกไม่ยากที่จะคบหาหรือสนิทสนมด้วย โดยมองว่าผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่งานเป็นฝ่ายเดียวกันกับเจ้าหน้าที่งานซึ่งเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับพวกเขา การปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังทั่วไปที่พวกเขายอมรับจะเป็นในอีกรูปแบบหนึ่ง

เล็กกล่าวว่า "ใครที่เป็น ผชล.ไม่เชื่อว่าจะเป็นคนดีอะไรหรอก เพราะนักโทษส่วนใหญ่เขาก็ได้เป็นชั้นเยี่ยมกันทั้งนั้น มีเส้นมีสายทั้งนั้นแน่นด้านคุณ ผู้คุมเขาก็เลือกนักโทษที่เป็นคนของเขามาทำงานให้เขา"

สารกล่าวว่า "ใส่เสื้อกางเกงสีน้ำเงิน มีนกหวีดห้อยอยู่ คูท่าทางแฉับนาคูเลย มาตะคอกใส่ักโทษใหม่ ยิ่งใจมันก็เป็นนักโทษเหมือนกันนั่นแหละ"

สมชายกล่าวว่า "ชินไปสนิทกับมัน มันได้ล้างความลับไปบอกผู้คุมหมด ไม่ค่อยมีใครอยากยุ่งกับมันหรอก"

3 ช่วงที่ 3 เป็นช่วงหลังพ้นโทษ

เป็นช่วงที่ผู้ต้องขังต้องปรับเปลี่ยนแบบพฤติกรรมของพวกเขาจากสังคมเรือนจำกลับเข้า

ผู้สังคมนอกอีกครึ่งหนึ่ง ในช่วงแรกมักจะหันโทษผู้ต้องขังที่ใกล้กำหนดหันโทษจะมีปริมาณการเกิดของ prisonization ลดลง เพื่อปรับตัวกิจกรรมเตรียมกลับสู่สังคมนอก โดยทางเรือนจำได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหัตถกรรมเทศน์จากพระสงฆ์ หรือฟังการบรรยายจากนักวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางหลังการหันโทษออกไป พวกเขาจะหันไปสนใจต่อสังคมนอกมากขึ้น ประกอบกับในระยะนี้ญาติของผู้ต้องขังจะเข้ามาเยี่ยมพบปะอย่างมากต่อการทำให้ผู้ต้องขังแต่ละคนมีความหวังในอนาคตชีวิตหลังการหันโทษ

เมื่อหันโทษออกมาใช้ชีวิตในสังคมนอก พวกเขาจะต้องกลับมาสู่ในสังคมที่มีสภาพแวดล้อมและท่ามกลางการปฏิสังสรรค์กับบุคคลภายใต้วัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ในสังคมนอก พวกเขาจะต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่(หลัก)ของสังคม ในขณะที่เมื่อตอนอยู่ภายในเรือนจำพวกเขาทราบว่าสังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับในสถานภาพที่พวกเขาเคยเป็นอยู่มาก่อน เมื่อสถานภาพของพวกเขาเปลี่ยนแปลงไป ทางออกของพวกเขา ก็คือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่(หลัก) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนสถานภาพและบทบาทจากที่สังคมนอกไม่ยอมรับและประนามว่าเป็นคนชั่วช้าของสังคมมาเป็นบุคคลปกติของสังคม พวกเขาจะต้องเรียนรู้และปรับตัวต่อบรรทัดฐานใหม่ในสังคมนอก รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัวเขา หากพวกเขาได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่แวดล้อมตัวเขาในสังคมนอก พวกเขา ก็สามารถที่จะเรียนรู้และกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมนอกได้

เล็ก: แม้ว่าเขาจะเคยผ่านการถูกจองจำในเรือนจำมาก่อน แต่ตลอดเวลาที่ถูกคุมขังอยู่นั้น เขามีญาติพี่น้องที่คอยให้กำลังใจและมีการติดต่อกันอยู่เสมอทำให้เขารู้สึกตัวว่ายังไม่ถูกตัดขาดจากสังคมนอก เมื่อออกไปใช้ชีวิตภายนอกเขาก็สามารถออกไปใช้ชีวิตตามปกติได้ ซึ่งก็ต้องอาศัยระยะเวลาหนึ่งในการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมหลักของสังคมนอก

แดง: เขาต้องใช้เวลาพอสมควรในการเรียนรู้และปรับตัว เข้ากับสังคมและบุคคลรอบตัวเขา เขาไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องเท่าที่ควร ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตครอบครัวได้ สังคมและบุคคลทั่วไปไม่ให้โอกาสเขาที่จะกลับมาใช้ชีวิตแบบคนปกติ จนกระทั่งเขามาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ยอมรับตัวเขาในระดับหนึ่ง เขาจึงใช้ชีวิตแบบคนปกติได้

ในทางกลับกันถ้าพวกเขายังคงอยู่ท่ามกลางการปฏิสังสรรค์กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ยอมรับในตัวพวกเขาแล้ว ชีวิตของพวกเขา ก็คงจะต้องวนเวียนอยู่กับเรือนจำ การปฏิสังสรรค์กับบุคคลภายนอกจึงมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้และปรับตัวเข้าสู่สังคมนอกได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามก็

ตามชีวิตานเรือนจำที่คงเป็นชีวิตที่พวกเขาจะต้องจดจำอย่างไม่มีวันลืม

เราอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งคง ตลอดชีวิตมนุษย์ต้องเรียนรู้จักการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ตนเข้าออกอยู่ตลอดเวลา การใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์พยายามทำความเข้าใจการปรับตัวเปลี่ยนแปลงของบุคคล ปัญหาอย่างหนึ่งอันเชิงทฤษฎีคือ ความเชื่อที่ว่าบุคคลมีอิสระในการคิดและเลือกการปฏิบัติโดยตัวบุคคลนั่นเอง แต่ในชีวิตจริงมนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ แนวคิดการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ ยอมรับการคงอยู่ของวัฒนธรรม บุคคลต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ระเบียบของสังคมเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันได้ บุคคลจึงไม่ได้มีอิสระอย่างสมบูรณ์ วัฒนธรรมของกลุ่มเป็นสิ่งที่อิทธิพลเหนือปัจเจกบุคคล ความเข้าใจปัจเจกบุคคลภายใต้ระบบวัฒนธรรม ความเชื่อและแนวการปฏิบัติจึงมีความสำคัญ โลกทัศน์ของบุคคลจึงเกิดจากประสบการณ์ที่ได้มาจากการใช้ชีวิตกลุ่ม และในทางกลับกันพฤติกรรมของบุคคลจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นกับโลกทัศน์ที่เขายึดถือและมีอยู่

การศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขังในครั้งนี้มีผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขังโดยหาการศึกษาจากประวัติชีวิต (life history) ของผู้ต้องขัง ลักษณะทั่วไปของผู้ต้องขังและสภาพทั่วไปในเรือนจำ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผู้ต้องขังด้วยกันเอง ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตลอดจนการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในสังคมเรือนจำของผู้ต้องขัง รวมไปถึงการศึกษาวีถีประจำวันของผู้ต้องขัง โดยในการศึกษาได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำ จำนวน 5 ราย กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ต้องขังที่พ้นโทษจากเรือนจำอยู่ในสังคมภายนอกแล้ว จำนวน 5 ราย โดยเป็นการศึกษาแบบเจาะลึกในเรื่องประวัติชีวิตและการดำเนินชีวิตของพวกเขา

ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เจือ้นไขความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงาน และระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเอง หากให้เกิดวัฒนธรรมย่อยของชุมชนผู้ต้องขัง

ในการศึกษารุ่นนี้ได้วิเคราะห์การปฏิสังสรรค์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในเรือนจำไม่ว่าจะเป็น เจ้าพนักงาน และผู้ต้องขังด้วยกันเอง พบว่า ผู้ต้องขังได้มีการ

แบ่งสิ่งที่ตนเองยึดถือ ปฏิบัติต่างกับแบบแผนหลักของสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่พวกเขาได้เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (การได้เรียนรู้วัฒนธรรมย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของผู้ต้องขังในฐานะของสมาชิกใหม่

จะเห็นได้ว่าจากขั้นตอนของการก้าวเข้าสู่รั้วกำแพง เรือนจำถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง จะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม จากการปฏิสังสรรค์กันระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเองและกับเจ้าพนักงาน ทำให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ในการเอาตัวรอดจากการกระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำ การใช้ภาษาเทคนิคของพวกเขา รวมไปถึงกฎเกณฑ์ข้อห้ามต่าง ๆ ค่านิยมของพวกเขา จนก่อตัวเป็นวัฒนธรรมย่อยที่เป็นแบบแผนเฉพาะของพวกเขาเอง

นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงาน และระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเองยังมีหน้าที่ขัดเกลาให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันภายใต้กรอบของวัฒนธรรมย่อย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากจะทำให้เกิดค่านิยม ความเชื่อ หลักปฏิบัติ ค่านิยมต่าง ๆ ที่แตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของสังคมที่พวกเขาสังกัดอยู่ แม้ว่าสังคม เรือนจำจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมสังคมให้เกิดระเบียบด้วยการมีการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน แต่การลงโทษและการควบคุมทางสังคมดังกล่าวกลับมีอิทธิพลไม่เพียงพอที่จะยับยั้งใจให้พวกเขาปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมหลักของสังคม หากแต่พวกเขาจะมองเห็นคุณค่าและผลตอบแทนของการปฏิบัติตามแนวทางของวัฒนธรรมย่อยมากกว่า เนื่องจากจะทำให้พวกเขารู้สึกปลอดภัย ใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบายมากกว่าและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน

2. วัฒนธรรมย่อยของชุมชนผู้ต้องขัง มีผลต่อบุคลิกภาพหรือการประพฤติตนของผู้ต้องขังให้มีลักษณะแตกต่างจากสังคมภายนอก

เมื่อผู้ต้องขังก้าวเข้าสู่เรือนจำพวกเขาก็ถือได้ว่าเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมใหม่นั้นที่การได้มาอยู่ร่วมกันของผู้ต้องขังเป็นสังคม ถือได้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในทุก ๆ สังคม ไม่ว่าสังคมใดก็ตาม สมาชิกในสังคมนั้นย่อมจะได้รับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เพื่อรับรู้และเรียนรู้แบบแผนการปฏิบัติ กฎระเบียบค่านิยมตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่พึงปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในสังคมนั้นในฐานะสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ในสังคม เรือนจำก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ผู้ต้องขังจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมให้มีแบบแผนความประพฤติ ความคิด ทัศนคติและค่านิยมตามรูปแบบที่ได้รับการยอมรับและยึดถือปฏิบัติกันมา เป็นวัฒนธรรม (ย่อย) ของชุมชน โดยผ่านกระบวนการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ในสังคม ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

วัฒนธรรมย่อยของผู้ต้องขังถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง การประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ของพวกเขาจึงเป็นไปตามแบบแผนที่วัฒนธรรมย่อยได้วางเอาไว้ ซึ่งแน่นอนว่าย่อมจะต้องมีความแตกต่างจากแบบแผนความประพฤติหลักของสังคม พวกเขาจะโต้ตอบกับความหมายที่พวกเขาได้ให้ไว้กับสิ่งของหรือการกระทำต่าง ๆ โดยเป็นการตีความหมายภายใต้กรอบของวัฒนธรรมย่อยที่พวกเขาสังกัดอยู่ ดังนั้นแบบแผนพฤติกรรมบุคคลลักษณะของผู้ต้องขังที่แสดงออกมาจึงมีความแตกต่างจากสังคมภายนอกหรืออาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมย่อยของผู้ต้องขังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงแบบแผนพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะโดยส่วนรวมของผู้ต้องขัง

ในสังคมเรือนจำจะพบได้ว่ามีรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมย่อยที่ประพฤติปฏิบัติกันเป็นรูปแบบเฉพาะแตกต่างจากรูปแบบของสังคมภายนอก น่าที่จะเป็นการกินหนุหรือจิ้งจก เพื่อแก้อาการชาในของผู้ต้องขังที่บาดเจ็บจากการทุบตีลงโทษของเจ้าพนักงาน ศัพท์และภาษาต่าง ๆ ที่เป็นของพวกเขาเอง เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารและเข้าใจกันเฉพาะบุคคลในสังคมของพวกเขาเท่านั้น กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของผู้ต้องขังที่กำหนดขึ้นเพื่อไว้ควบคุมการปฏิบัติและใช้บังคับเฉพาะสังคมเรือนจำ ก็ถือเป็นวัฒนธรรมย่อยอีกรูปแบบหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติของพวกเขาว่า จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมองเจ้าพนักงานเป็นศัตรู เป็นต้น

"บ้าน" หรือ "กลุ่ม" เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยของพวกเขา ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของผู้ต้องขังเพื่อบรรเทาความกดดันต่าง ๆ คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนใหญ่กลุ่มจะต้องมีหัวหน้ากลุ่ม ผู้ที่จะมาเป็นหัวหน้ากลุ่มได้จะต้องมีลักษณะพิเศษกว่าผู้ต้องขังอื่น การปฏิสังสรรค์ระหว่างกันที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มจะช่วยให้เขาได้เรียนรู้การปฏิบัติต่าง ๆ ในฐานะของผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งช่วงของการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขังได้เป็น 3 ช่วงดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ดังนี้

1. ช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำ
2. ช่วงของการเรียนรู้และปรับตัว เข้าสู่โลกของการเป็นผู้ต้องขัง
3. ช่วงหลังการหันโทษ

1. ช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำ

จากการศึกษาแม้จะพบว่าปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังแต่ละคนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ในช่วงก่อนเข้าสู่เรือนจำก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต ความบีบคั้นทางสังคมต่าง ๆ แต่ก็มิได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะทำให้พวกเขากระทำผิดได้เสมอไป ยังจะต้องมีภาวะเงื่อนไขอื่น มาประกอบด้วย และเมื่อบุคคลได้กระทำผิดและเข้ามาสมาคมกับบุคคลผู้เคยมีประสบการณ์ภายใน เรือนจำแห่งนี้มาก่อน ภายในห้องควบคุมของสถานีตำรวจ ทำให้พวกเขาได้รับรู้เรื่องราว ของการใช้ชีวิต "นักโทษ" เป็นการเชื่อมโยงตัวเขาเข้าสู่โลกของสังคมเรือนจำ โดยผ่านการ ปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่มีประสบการณ์มาก่อน

2. ช่วงของการเรียนรู้และปรับตัว เข้าสู่โลกของการเป็นผู้ต้องขัง

ขั้นตอนสำคัญที่หาค่าเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้และปรับตัว เข้ากับวัฒนธรรมของสังคม เรือนจำ การขัดเกลาผู้ต้องขังโดยผ่านกระบวนการปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีบทบาท สำคัญมากในฐานะ เป็นกลไกหรือวิธีการที่บุคคลเรียนรู้ที่จะ เปลี่ยนจากบทบาทเดิมมารับบทบาทใหม่ เรียนรู้และพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และปรับวิถีชีวิต และแบบแผนพฤติกรรมมาให้เข้ากับโลกใหม่ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้และปรับตัวไม่มาซึ่งสิ่งที่ผู้ต้องขังจะซึบซับเอามาเป็นของตนเองได้ง่าย เนื่องจากวัฒนธรรมใหม่ที่ได้รับการขัดเกลานั้น เป็นวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของสังคมอย่างสิ้นเชิง

ในสังคมเรา มนุษย์ทุกคนจะต้องมีการปรับตัวด้วยกันทั้งสิ้น แต่ละคนจะมีแบบแผนใน การปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย เช่น อาหาร รวมทั้งให้ทำ งานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยควมราบรื่น การทักทายให้ผู้อื่นยอมรับ ในด้านอารมณ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมนุษย์ได้รับานสิ่งที่ตนเองต้องการแล้วความตึงเครียดต่าง ๆ ก็ยอมคลายลงไป ในขั้นตอนนี้ จึงเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้และทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้ต้องขังกำลังเผชิญอยู่ โดยผ่านกระบวนการ ปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ เป็น กับผู้ต้องขังด้วยกันเอง และกับเจ้าพนักงาน

3. ช่วงหลังการพ้นโทษ

เป็นช่วงเวลาสำหรับผู้ต้องขังทุกคนรอคอยและปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง หลังการพ้นโทษพวกเขาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บทบาทเดิมให้เข้ากับสังคมภายนอก พวกเขาจะปรับตัวเข้ากับ สังคมใหม่ได้หรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมใหม่ที่พวกเขาไปสังกัดอยู่ จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของเรือนจำได้ให้ข้อมูลว่า ส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาและกลับไปกระทำผิดอีก จะเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ เป็นต้น

หากพวกเขาสามารถปรับตัว เข้ากับสังคมใหม่ที่แวดล้อมพวกเขาได้ การปฏิสัมพันธ์กับ

บุคคลที่แวดล้อมและการได้รับการยอมรับจากสังคม จะทำให้พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้ แต่หากการปฏิสัมพันธ์ล้มเหลวและไม่ได้รับการยอมรับ ก็อาจจะทำให้พวกเขาต้องหวนกลับไปใช้ชีวิตในโลกหลังกำแพงอีกครั้งก็ได้

การเตรียมตัวกลับเข้าสู่สภาพสังคมภายนอก : บทบาทของกรมราชทัณฑ์

ในการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับนักโทษ สิ่งหนึ่งที่เป็นจริงอยู่เสมออีกคือ คุณ ไม่สามารถชิงพวกเขาไว้ได้ตลอดเวลา สักวันหนึ่งพวกเขาจะต้องพ้นโทษออกมา ซึ่งโดยปกติแล้วการควบคุมสมาชิกในสังคมให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุขแล้ว สามารถกระทำได้โดยการทำให้รางวัลและการลงโทษ เป็นการจูงใจให้พวกเขาปฏิบัติตัวอยู่ในกรอบระเบียบที่สังคมนั้นได้วางเอาไว้

ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่นั้น สังคมจะใช้วิธีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดโดยมีการวางกฎเกณฑ์ไว้เพื่อใช้บังคับเฉพาะสมาชิกในสังคม สำหรับวัตถุประสงค์ของการลงโทษแต่เดิมนั้น เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นให้แก่สังคม ยับยั้งและป้องกันไม่ให้ผู้นั้นออกไปกระทำผิดซ้ำระยะเวลาหนึ่ง เป็นการลงโทษเพื่อให้เป็นบทเรียน ให้ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกผิดและเข็ดหลาบไม่คิดกระทำผิดอีกในอนาคต เพื่อให้เกิดความรู้สึกลัวต่อโทษทัณฑ์ไม่กล้ากระทำผิดอีกต่อไป

เมื่อความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของสังคมมีมากขึ้น ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน พึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน แนวคิดในการลงโทษจึงได้พัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งได้มีการนำมาใช้ปฏิบัติแก่ผู้กระทำผิดในเรือนจำ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดี เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เนื่องจากการแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้ผู้นั้นเพิ่มความเลวขึ้นไปอีก และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นก็คือ การใช้โทษจากคุกโดยควบคุมผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ สักวันหนึ่งพวกเขาจะต้องได้รับการปลดปล่อยตัวออกมาสู่สังคมอีก เรือนจำจึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่ช่วยแก้ไขให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นพลเมืองดีต่อไป สำหรับเรือนจำที่ผู้วิจัยทำการศึกษานี้ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้แก่ การให้การศึกษอบรมวิชาสามัญ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาหาความรู้ระหว่างที่ต้องโทษ การให้การฝึกอบรมและฝึกฝนวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง การอบรมศาสนาเพื่อเป็นการกล่อมเกล่าจิตใจ (อริย สวรรคตบุพผา, 2518:141)

การให้การศึกษอบรมวิชาสามัญ

การให้การศึกษอบรมวิชาสามัญแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้จัดตามรูปของการศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรของรัฐบาลที่ได้วางเอาไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการศึกษาเดิมของผู้ต้องขังแต่ละ

คน ส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังในเรือนจำจะมีความรู้ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตามการศึกษาในเรือนจำ ผู้ต้องขังบางส่วนไม่ให้ความสนใจเท่าใดนัก เนื่องจากอาชีพเดิมของผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นอาชีพ วิชาชีพ , ทหาร , ทหารนา ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละคนคิดว่าเพียงมีความรู้พื้นฐานเล็กน้อยก็เพียงพอสำหรับ พวกเขาแล้ว ไม่ต้องการความรู้เพิ่มเติมอีก อีกทั้งทางเรือนจำเองก็เน้นในเรื่องการฝึกวิชาชีพ มากกว่า เนื่องจากจะต้องมีงานแสดงสินค้าของกรมราชทัณฑ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้ต้องขังบางคน ที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นนี้ไม่ได้มีความตั้งใจจริง เพียงต้องการฆ่าเวลาทั้งหมดไปวัน ๆ เท่านั้น

การให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การให้ผู้ต้องขังได้ทำงานหรือจัดให้พวกเขาได้ฝึกฝนวิชาชีพ เป็นกิจกรรมปฏิบัติอย่างหนึ่ง ให้เข้ารับการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิด โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย, 2538:6)

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังทุกคนมีความรู้และวิชาชีพติดตัว สามารถออกไปประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังการพ้นโทษ

2. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการทำงานให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งในส่วนนี้มีข้อสังเกตที่ทางเจ้าพนักงานได้ให้ไว้คือ ขณะที่อยู่ในเรือนจำ ผู้ต้องขังหากไม่ยอมทำงานอาจจะถูกลงโทษจากเจ้าพนักงาน ได้ การที่พวกเขาขยันทำงานจะเป็นประโยชน์ต่อตัวพวกเขาเอง จะได้รับความไว้วางใจ การผ่อนปรนกฎระเบียบและการปฏิบัติตัวบางประการ แต่หลังจากการพ้นโทษออกไปแล้วพวกเขาอาจจะไม่มีนิสัยรักการทำงานก็ได้

3. เพื่อเหตุผลทางการปกครอง และรักษาระเบียบวินัยของเรือนจำ เนื่องจากการทำงานเต็มเวลาจะทำให้ผู้ต้องขังไม่มีความคิดฟุ้งซ่าน กระวนกระวายใจ หรือคิดถึงโลกภายนอกมากนัก จนเป็นเหตุให้กระทำผิดกฎระเบียบของทางเรือนจำ หลังการเลิกงานพวกเขาจะรู้สึกอ่อนเพลียและหลับง่ายอีกด้วย

4. เพื่อให้ผู้ต้องขังจะได้มีเงินสะสมไว้เป็นทุนสำหรับประกอบอาชีพ โดยทางเรือนจำจะจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ต้องขังในอัตราร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิ สำหรับส่วนหนึ่งของเงินปันผลนั้น อาจเป็นการสร้างปัญหาให้กับทาง เรือนจำก็ได้ เนื่องจากผู้ต้องขังบางส่วนมักจะนำเงินที่ได้นี้ไปใช้ านทางลบ กระทำผิดระเบียบของเรือนจำ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เคยสอบถามเกี่ยวกับเงินปันผล กับทางผู้ต้องขัง ได้รับคำตอบว่า "เป็นการตอบแทนแรงงานด้วยราคาที่ถูกต้องที่สุดในตลาด"

ในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ ในแต่ละแดนจะมีความแตกต่างกันไป บางแดนจะฝึกวิชาชีพช่างไม้ บางแดนฝึกวิชาชีพช่างเครื่องยนต์ หรือบางแดนฝึกงานโรงพิมพ์ เป็นต้น ในการจำแนกแดนของผู้ต้องขังจึงมีการจัดจำแนกผู้ต้องขังออกไปตามแดนต่าง ๆ ตามความถนัดและความเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมของตัวผู้ต้องขังเองด้วย การฝึกวิชาชีพในแต่ละแดนจะมีความยากง่ายต่างกันออกไป จนบางครั้งกลายเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกแดนต่าง ๆ ด้วย

การฝึกอบรมศาสนาและอบรมจิตใจแก่ผู้ต้องขัง

การอบรมจิตใจแก่ผู้ต้องขังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังได้ระลึกถึงการหาความดี การรู้จักแก้ไขปัญหาคือชีวิต การปรับตัวเข้ากับสังคมเพื่อสามารถออกไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายนอกเมื่อพ้นโทษไปแล้วได้ การอบรมมีทั้งการอบรมในวันสำคัญทางศาสนา วันหยุดราชการ อาจจะเป็นผู้ต้องขังเข้าใหม่หรือผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษแล้ว โดยทางเรือนจำจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเรือนจำมาให้การอบรมแก่ผู้ต้องขังเป็นครั้งคราว การอบรมในเรือนจำจะเห็นว่า เป็นลักษณะในเชิงบังคับ ผู้ต้องขังคนใดไม่มีเหตุผลจำเป็นอื่นจะต้องเข้ารับการอบรม ไม่งั้นนั้นจะต้องถูกลงโทษ ซึ่งทางเจ้าพนักงานเองได้ให้ความคิดเห็นว่าการอบรมจิตใจนี้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจ ไม่มีความตั้งใจจริงในการเข้ารับการอบรม แต่จำเป็นต้องมาเนื่องจากเกรงการถูกลงโทษ อีกทั้งทางเจ้าพนักงานเองก็คิดไปว่าการที่ผู้ต้องขังเข้ารับการอบรมเป็นการหลีกเลี่ยงจากงาน เมื่อไม่มีความตั้งใจจริงในการอบรมจะเป็นการเสียแรงงานโดยเปล่าประโยชน์

การจัดสวัสดิการและการให้การสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

ทางเรือนจำได้จัดให้การสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังโดยมีร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขังไว้สำหรับจำหน่ายสินค้าจำเป็นแก่ผู้ต้องขังราคาแพงกว่าปกติเล็กน้อย ในกรณีของร้านค้าสงเคราะห์นี้ทางผู้ต้องขังและทางญาติจะสั่ง และเข้าไปหาทางเรือนจำจะทำการตรวจค้นสินค้าหรือของฝากที่ทางญาตินำมาเยี่ยมผู้ต้องขังอย่างละเอียด แต่หากสินค้าของฝากที่ซื้อจากร้านค้าสงเคราะห์จะไม่ถูกตรวจค้น เป็นการบังคับให้ทางญาติของผู้ต้องขังจะต้องซื้อสินค้าจากร้านค้าสงเคราะห์นั้น เจ้าพนักงานเรือนจำได้ชี้แจงให้ทราบว่า เรือนจำเป็นสถานที่คุมขังผู้ต้องขัง

จำนวนมากหากมีสิ่งผิดปกติระเบียบ เช่น ยาเสพติด หรือโดยเฉพาะอาวุธเข้ามาภายในเรือนจำ อาจเกิดการก่อความวุ่นวายกันของผู้ต้องขังขึ้นก็ได้ ทางเรือนจำจึงจำเป็นต้องตรวจค้นอย่างละเอียด ส่วนสินค้าที่จากนายอยู่ในร้านค้าสงเคราะห์นั้นได้รับการตรวจอย่างละเอียดมาก่อนแล้ว

นอกจากนี้การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย ทางเรือนจำได้มีโรงพยาบาลกลางกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีหน้าที่รักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วยจากเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ควบคุมดูแลการอนามัยของผู้ต้องขัง ตลอดจนการสุขภาพของเรือนจำ เป็นโรงพยาบาลขนาดเตียงกว่า 300 เตียง มีแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่เกือบ 70 คน

ด้านนันทนาการ

ทางเรือนจำได้จัดให้ผู้ต้องขังได้มีกิจกรรมยามว่างในช่วงเวลาเย็น และในวันหยุดราชการ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นกีฬาป้องกัน ตะกร้อ ฟุตบอล ซึ่งบางครั้งเจ้าพนักงานเองก็ร่วมเล่นกีฬากับผู้ต้องขังด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามอุปกรณ์กีฬาปัจจุบันทางเรือนจำมีไม่เพียงพอกับผู้ต้องขัง จนบางครั้งมีเหตุทะเลาะวิวาทกันระหว่างผู้ต้องขัง เกี่ยวกับการแย่งกันเล่นกีฬาเสมอ ซึ่งทางเรือนจำตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้พยายามจัดหาอุปกรณ์กีฬาเพิ่มเติมมาให้แก่ผู้ต้องขัง อีกทั้งการเล่นกีฬายังเป็นวิธีการที่ทางเรือนจำบางส่วนที่ยามว่างไม่มีกิจกรรมมาค้ำ และหันไปเล่นการพนัน ได้เปลี่ยนมาเล่นกีฬากับเพื่อนผู้ต้องขังอื่น

การทำให้ได้รับการเยี่ยมญาติ

การให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมญาตินั้น ทำให้ผู้ต้องขังสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวญาติพี่น้องไว้ได้ ทำให้ผู้ต้องขังคลายความเครียด ความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต มีความมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในครอบครัว ญาติพี่น้อง ครอบครัวและญาติพี่น้อง สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัยต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังได้เมื่อผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำและญาติพี่น้อง ครอบครัวผู้ต้องขัง เมื่อมาเยี่ยมผู้ต้องขังมักจะทำให้การอบรมสั่งสอนผู้ต้องขังให้ประพฤติดีอยู่เสมอ และให้มีความอดทน ชัยชนะและปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ

เรือนจำแห่งนี้ก็เช่นเดียวกัน ได้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียนจากญาติเสมอ โดยตระหนักอยู่เสมอว่าญาติพี่น้องมีความสำคัญต่อผู้ต้องขังมาก ทั้งในขณะที่อยู่ภายในเรือนจำและเมื่อพ้นโทษไปแล้ว ผู้ต้องขังบางคนมีญาติมาเยี่ยมบ่อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และซื้ออาหารของฝากมาให้แก่ผู้ต้องขัง สำหรับผู้ต้องขังอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันก็จะได้รับการแบ่งปันกันไว้ เป็นการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งทางเรือนจำเองก็มองเห็นว่าเป็นการเอื้อเฟื้อกันและ

เป็นสิ่งที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังบางคนไม่มีญาติมาเยี่ยมเยียน หรือทางญาติมีฐานะค่อนข้างยากจน ไม่มีเงินทองที่จะมาเยี่ยมและซื้อของฝากผู้ต้องขังได้บ่อยนัก นอกจากนี้เจ้าพนักงานเรือนจำยังได้ให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ผู้ต้องขังแต่ละคนที่มีญาติมาเยี่ยมจะมีกำลังใจที่จะต่อสู้และเผชิญหน้ากับชีวิตภายในเรือนจำต่อไป

นอกจากการเยี่ยมญาติตามปกติแล้ว กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้มีวันพบญาติขึ้นภายในเรือนจำทุก ๆ แห่ง เพื่อให้ผู้ต้องขังและญาติพี่น้องมีโอกาสพบปะกันอย่างใกล้ชิด เพิ่มขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ต้องขัง เป็นเรื่องล่อใจให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี เพื่อที่จะพ้นโทษออกไปอยู่กับครอบครัวและญาติพี่น้องของตนเอง และหากผู้ต้องขังคนใดประพฤติคนไม่ดี ก็อาจจะได้รับการพิจารณาไม่ให้ได้รับอนุญาตให้พบญาติในวันพบญาติก็ได้ วันพบญาติจึงเป็นวันที่ทางผู้ต้องขังรอคอยและชื่นชอบเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากจะได้มีโอกาสพบกับญาติพี่น้องของตนเองอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้ต้องขังมีกำลังใจ มีความหวังว่าเมื่อพ้นโทษออกไปแล้วจะได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้อง การเยี่ยมญาติจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางเรือนจำได้จัดขึ้น เพื่อให้ผู้ต้องขังได้สำนึกตนเป็นพลเมืองดีของสังคมภายนอกต่อไป

สำหรับแนวทางซึ่งทางเรือนจำได้วางเอาไว้กับจุดประสงค์ของทางกรมราชทัณฑ์ซึ่งต้องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สำนึกกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม จากประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ของเจ้าพนักงานท่านหนึ่งซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อสังเกตว่าการดำเนินการของทางเรือนจำถือว่าได้ผลพอสมควร ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เมื่อพ้นโทษออกไปแล้วจะไม่กลับเข้ามาในเรือนจำอีก ยกเว้นผู้ต้องขังประเภทยาเสพติด ผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะผู้ต้องขังดังกล่าวเมื่อพ้นโทษออกไปแล้ว ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก ประกอบอาชีพอื่นไม่ได้ และมีชีวิตครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์

การลงโทษที่รุนแรง มีการกระทำถูกเนื้อต้องตัวผู้ต้องขัง จำเป็นต้องกระทำต่อผู้ต้องขังประเภทต่อต้าน ซึ่งไม่สามารถอบรมสั่งสอนด้วยคำพูด ทั้งนี้ผู้ต้องขังบางคนเข้าออกเรือนจำจนเห็นเรือนจำเป็นเสมือน "บ้าน" ของตน พยายามทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำอยู่ตลอดเวลา การลงโทษตามระเบียบจึงใช้ไม่ได้กับผู้ต้องขังประเภทนี้ เจ้าหน้าที่บางนายจึงใช้วิธีการลงโทษนอกกระบวนดังกล่าว อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงานยังได้กล่าวอีกว่าการลงโทษในลักษณะดังกล่าวได้ลดน้อยลงลงไปมาก เนื่องจากผู้ต้องขังมีความรู้มากขึ้น หากมีการร้องเรียนเจ้าหน้าที่จะต้องถูกสอบสวน และหากพบว่าเป็นความจริงก็จะต้องถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งขณะที่ผู้วิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลได้พบเห็นเจ้าหน้าที่รายหนึ่งถูกสอบสวนทางวินัย เกี่ยวกับการทรมานผู้ต้องขังซึ่งได้กระทำผิด

เกี่ยวกับกลุ่มของผู้ต้องขังซึ่งทางเรือนจำไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดตั้ง แต่ละกลุ่มจะมีกฎเกณฑ์ มีการถ่ายทอดนิสัยบางประการให้แก่กัน ซึ่งลักษณะนิสัยบางประการเป็นอุปสรรคต่อการขัดเกลาของทางเรือนจำ รวมทั้งผู้ต้องขังอาจจะนำนิสัยติดตัวออกไปใช้ภายนอก เจ้าหน้าที่ของทางเรือนจำมีอยู่เพียง 500 กว่าคน ส่วนผู้ต้องขังมีอยู่ราว 6,000 คน เทียบอัตราส่วนประมาณ 1:12 ซึ่งอาจจะดูแลไม่ทั่วถึง ในจำนวนเจ้าหน้าที่ที่กว่า 500 คนนี้ ก็มีเจ้าหน้าที่บางรายที่กระทำตัวไม่เหมาะสม ทางเรือนจำเองก็ได้พยายามสอดส่องดูแลและอยู่เสมอ หากพบว่ามี การกระทำก็จะดำเนินการทางวินัยทันที และหากเป็นกรณีร้ายแรง เช่น การนินทาเสียดสีเข้ามาจากนายในเรือนจำ การเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ต้องขัง เป็นต้น ก็จะต้องถูกดำเนินการขั้นเด็ดขาดทันที ในส่วนของความสำนึกของเจ้าหน้าที่ต่อการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจของผู้ต้องขังนั้น เจ้าหน้าที่งานดังกล่าวได้บอกว่าส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่จะคิดแต่เพียงให้ผู้ต้องขังอยู่ภายในเรือนจำอย่างสงบจนพ้นกำหนดโทษที่ศาลได้พิพากษาไว้ ไม่คิดที่จะหลบหนีหรือก่อความวุ่นวายอย่างอื่น ซึ่งทางเรือนจำเองก็ได้พยายามอบรมให้เจ้าหน้าที่ระลึกละเมตตาว่า การแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของเรือนจำ

สรุป : ชีวิตภายในคุก : มุมมองจากภายในและภายนอก

ภายใน : เรือนจำ หรือที่รู้จักกันในคำว่า "คุก" แม้ว่าชีวิตภายในนั้นจะไม่มีความสุขสบายเท่าใดนัก แต่เรือนจำก็เป็นชุมชนที่บุคคลภายในนั้นรู้สึกเสมือนว่าเป็นชีวิตที่มีกลุ่มมีตัวตน พวกเขาพยายามแสวงหากลุ่มและเพื่อน มีกลุ่มของตนเองเพื่อสนองตอบความต้องการทางปัจจัยพื้นฐานให้แก่กัน อันเป็นความต้องการทางด้านร่างกาย ซึ่งทางเรือนจำมีให้ไม่เพียงพอ เช่น มีการแบ่งปันอาหารให้แก่กัน แบ่งปันของใช้ต่าง ๆ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ ร่วมกันใช้ในกลุ่มของตนเอง นอกจากนี้การมีกลุ่มและเพื่อนยังทำให้พวกเขาเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีพวกพ้องคอยให้ความช่วยเหลือ มีความรู้สึกปลอดภัย และมีความรู้สึกไม่ได้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป อันเป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ พวกเขาต้องเผชิญกับการต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ วัฒนธรรมที่พวกเขาสร้างขึ้นมาระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำได้หล่อหลอมแบบแผนการดำเนินชีวิตและบุคลิกภาพของพวกเขา เป็นโลกอีกโลกหนึ่งที่บุคคลภายในนั้นซึ่งแทบจะไม่มีโอกาสได้ติดต่อกับสังคมภายนอกเลย

ภายนอก : เรือนจำในมุมมองของบุคคลภายนอกเป็นดินแดนที่ชั่วร้าย คนที่อยู่ภายในนั้นเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ เป็นโลกที่ลึกลับ ไม่มีใครอยากที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การตีตรา "คนคุก" ว่าเป็นบุคคลเช่นนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลภายนอกชอบกระทำ ดังนั้นการเข้าใจชีวิตของผู้ที่อยู่ภายในเรือนจำเท่านั้นที่จะทำให้สังคมของพวกเขาอยู่กันอย่างมีความสุข การไม่ยอมรับและไม่ให้โอกาส "คนคุก" เป็นโลกทัศน์ที่คับแคบ สิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ร่วมสังคมเดียวกัน เรียกร้องให้เราต้องเปิดใจให้กว้าง การวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า "คนคุก" คือ สมาชิกของสังคมเดียวกันกับเรา

การปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ รวมทั้งโลกทัศน์ จำต้องพิจารณาในบริบทของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ความหมายของการปฏิสังสรรค์รวมทั้งโลกทัศน์จะเป็นที่เข้าใจได้ก็ต่อเมื่อพิจารณาข้อก้าหนดภายใต้สังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ เรือนจำถือเป็นสังคมย่อยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองและขณะเดียวกันก็ได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย